

ZAJEDNICA KAO EVANGELIZATOR I CILJ EVANGELIZACIJE

Dr Tomislav IVANČIĆ

Izraz zajednica ima veoma široko značenje i uzima se u najopćenitijem smislu za skup ljudi povezan bilo kakvim interesima. Budući da za oznaku kršćanske vjerske zajednice nemamo neki poseban hrvatski izraz to ćemo se služiti ovim ali u značenju koje će biti specificirano u toku samog izlaganja. Taj naziv je danas uobičajen među nama, pa je već i stoga prikladniji, iako bismo morali reći da bi po značenju bilo bolje uzeti naziv općina, jer je dinamičniji i bliži onome što u sebi ima pojam kršćanske zajednice. U izlaganju ćemo upotrebljavati izraze zajednica i zajedništvo. Zajednica kao nosilac zajedništva, kao vanjski, vidljivi izraz nutarnjeg sadržaja, povezanosti vjernika među sobom i s Bogom. Zajedništvo okuplja zajednicu, ono je duša zajednice. No, zajedništvo nije pravo ako kroz vanjsko okupljanje nosilaca zajedništva ne postane vidljivo.

Smisao naslova je, da sva evangelizatorska snaga kršćanstva proističe iz zajednice. Zajednica naviješta Krista iz sebe i želi okupiti u sebe ljude kojima naviješta. Kad pojedinac evangelizira čini to u ime zajednice. On nema neku svoju privatnu informaciju koju treba saopćiti niti svoje privatno religiozno doživljavanje koje bi trebao predati. On je u zajednici primio informacije i vjeru i njih prenosi dalje. Time što je primio, on je već poslan da drugima navijesti poruku spasa. To ipak ne znači, da je on samo neki slijepi, pasivni kanal, mrtvi prenosilac sadržaja koji ima zajednicu. On nije samo vidio i čuo, nego prije svega doživio i taj doživljaj u zajednici čini ga sposobnim da evangelizira. S njim se dogodio spas, on je susreo živog uskrslog Krista u zajednici i zato je sposoban, da ga dalje drugima navijesti. On ne prenosi dakle nečiji tuđi doživljaj Krista i spasa, nego svoj vlastiti. Taj je pak bio moguć samo u zajednici. Iako pokraj tog općeg poslanja evangelizirati postoji specijalno poslanje, ipak i jedno i drugo pretpostavlja vjeru navjestitelja. Nije dosta dakle samo da on bude poslan od zajednice nego i da ima svoje vlastito osvjedočenje za ono što naviješta.

To onda znači da je svjedočanstvo bitno za navjestitelja. On svjedoči prije svega za svoj doživljeni spas po Isusu Kristu time što živi u zajednici istinsku konkretnu ljubav. To je svjedočanstvo pred zajednicom, koja upravo time biva osvjedočena da ga može poslati da drugima na-

vijesti Krista. Zatim on drugima svjedoči za svoje vlastito nutarnje oslobođenje po Kristu i za poslanje zajednice. Njegove riječi imaju dakle dvostruko svjedočanstvo, svoje i zajednice. Obadva svjedočanstva su nužna da bi naviještanje bilo uvjerljivo. Da je to dvostruko svjedočanstvo nužno za navjestitelja jasno je i iz činjenice da se Kristovo otkupljenje ne prenosi pisanom nego govornom riječju. Neće ljudi postati kršćani ako samo pročitaju sveto Pismo, nego ako im netko živo navijesti tu riječ. I da je netko postao kršćanin vidi se iz toga, da li je on pristupio onima koji se priznaju Kristovima. Kršćanska vjera je nešto dakle u biti međusobno. Ona izlazi iz zajednice ali i nužno vodi u zajednicu. Ne može se navijestiti Krist drugima ako se nije u zajednici doživjelo svoje otkupljenje i istovremeno ne može se drugima dati otkupljenje i vjera u Krista ako ih se nije dovelo u zajednicu. Ne može se navijestiti Krist i onda ostaviti čovjeka sama. Mora se s njime početi živjeti zajedništvo.

Dok govorimo o zajednici jasno je da se misli na Crkvu. Ona je, i mora biti, mjesto gdje se živi zajedništvo s Bogom i ljudima. To je Crkva sa svojim strukturama i svim povijesnim nanosima, s onim što je u njoj bitno i onim što je prolazno na njezinom licu. Ovdje, radi jasnoće, želimo govoriti o Crkvi kao zajednici u određenom reduciranom smislu. Naime želimo proučiti što je u njoj kao zajednici ono što, kada postoji, naprosto postoji zajedništvo. S druge strane želimo uočiti što je to u njoj bez čega naprosto nema zajedništva. Želimo se usredotočiti na bitno, na ono što je kroz sve promjene Crkve ostajalo netuđivo u Crkvi. Nužno je to usredotočenje na bitno, kako ne bismo uzalud lomili koplja i gubili snage u neplodnim naporima. Kad postoji jasnoća u bitnom tad se slobodno mogu razvijati i pojedinosti.

Zašto zajednica?

Ponajprije mogli bismo reći da je zajednica nužna već i zato jer je čovjek društveno biće. Tako i vjeru mora društveno proživljavati. Osim toga nemoguće je nekome nešto saopćiti, a da to već među njima ne stvori zajedništvo. Razlog za zajedništvo možemo naći i u tome da sve religije imaju zajednice pa prema tome i kršćanstvo kao jedna od religija. No sva su ta tumačenja kršćanstvu izvanjska, ne dohvaćaju njegovu pravu narav. Nužnost kršćanskih zajednica treba dakle tražiti drugdje.

Prvi razlog za zajednicu leži u tome, što je Isus Krist htio i stvorio zajednicu. U početku svog naviještanja poziva on odmah apostole da ga slijede i od njih stvara zajednicu i stupove budućih zajednica. Oni će ga naviještati jer su bili od početka s njime (usp. Iv 15, 27). Kod izbora apostola umjesto Jude treba paziti na to, da to bude čovjek koji je od početka bio s njima i s Gospodinom da bi bio svjedokom Kristova uskrsnuća (usp. Dj 1, 21—22). Oni svi moraju biti svjedoci njegovi sve do na kraj svijeta (usp. Mt 28, 19—20). Isus ujedno traži od njih da budu jedno kao što su jedno on i Otac njegov i da se ljube međusobom jer će svijet po tome prepoznati da su njegovi učenici (usp. Iv 17, 11 i Iv 13, 35).

U tome leže veoma važni razlozi kršćanskog zajedništva. Krist je prepoznatljiv dakle u zajednici u kojoj je međusobna ljubav. Iza svog Uzašašća Krist je spoznatljiv i vidljiv u svojoj zajednici. Ona je njegovo Tijelo (usp. 1 Kor 12, 27). Svijetu je Krist dakle dostupan po zajednici Crkve. Koliko je to važan aspekt vidi se iz toga što je i ateizam suvremenog čovjeka u mnogočemu plod neautentičnosti Crkve (usp. GS 21, 5).

No, ljubav u zajednici važna je i s tog razloga što bez nje nema spasa za čovjeka i što je u njoj naprosto čovjekovo otkupljenje. Ona je kriterij ljubavi i prema Bogu. Ta ljubav je zapravo u svojoj biti zajedništvo. Shvatljivo je to iz toga što je Bog Ljubav (usp. 1 Iv 4, 8). Boga se dakle može dokučiti samo po ljubavi. A ljubavi nema bez drugih, bez zajednice. Još jasnije će to biti izrečeno, ako se podsjetimo da je Bog društvo, zajednica Oca, Sina i Duha Svetoga. Nemoguće je dakle njemu doći ako nismo u zajednici. Po zajednici postajemo već izvana slični Bogu. Po ljubavi pak u zajednici postajemo i iznutra slični njemu.

Postat će nam to još jasnije, ako shvatimo da je bit istočnog, a onda i svakog drugog grijela, u egoizmu, u nedostatku ljubavi, zapravo u padu od ljubavi. Vidi se to ponajprije iz toga, što Adam i Eva nisu povjerovali Bogu nego Sotoni, nisu imali povjerenja u Boga. Još bolje ćemo to shvatiti ako zaronimo dublje u simboliku biblijskog opisa pada prvih ljudi. Oni su jeli s drva spoznanja dobra i zla. I tad su im se otvorile oči i vidjeli su da su goli. Jeli su s drva spoznanja dobra i zla i tad su spoznali zlo. Dobili su savjest po kojoj razlikujemo dobro od zla. Prije su ljubili i nisu spoznavali zlo. Samo dobro. Kao Bog. On naime ne »spoznaje« zlo nego samo dobro. Jer je u njima bila samo ljubav. Čovjek koji ljubi ne može činiti zlo. Inače ne ljubi. On je sav usmjeren samo na dobro. A dobro u potpunom smislu je samo Bog. Zato kršćanski ljubi samo onaj koji drugome omogućuje da dođe Bogu. A to znači ukoliko ga oslobađa grijeha i zapravo egoizma i omogućuje mu da ljubi. Ljubav je pak konkretna. Istinitost naših riječi se potvrđuje u konkretnoj ljubavi. A to znači da čovjek mora živjeti u zajednici, da bi mogao ljubiti. To je jedan aspekt odnosa ljubavi i zajednice. Drugi je u tome da svaki koji ljubi nužno se priključuje onima koji ljube kao i on, koji su u Bogu, u njima on nalazi Boga, jer gdje je ljubav tamo je Bog. Čovjek tako postaje društven kao Bog, kao Trojstvo. Čovjek dakle mora biti u zajednici da bi bio sličan Bogu, ali istovremeno mora biti u Bogu, ljubiti, da bi mogao biti u zajednici i u zajedništvu s drugima.

Ovdje možemo ujedno kratko reći u čemu je kršćanska ljubav. To svakako ne znači samo bilo koje dobro djelo, nego prije svega učiniti sve da bi drugi mogao ljubiti. Ništa nismo dali drugome ako mu nismo to omogućili, jer mu inače nismo omogućili da živi vječno. Pomoći drugome da se oslobodi grijeha i počne ljubiti znači čovjeka privesti u vjeru u Isusa Krista. Znači otkupiti ga po Isusu Kristu koji je omogućio tu ljubav. Ljubav, naime, ne znači nikada ne sagriješiti, nego ljubiti drugoga u povjerenju da će nam Krist radi te ljubavi oprostiti ono što smo sagriješili. Naša kršćanska ljubav se dakle dokazuje u tome, da li smo druge oslobađali po Isusu Kristu, da li smo ih doveli u zajednicu gdje moraju sami početi ljubiti istom ljubavi. Jasno je otuda da

to ne znači privesti čovjeka nekom kultu, obredu ili da nešto materijalno čini, nego da svim silama radi oko spasa drugih, a to znači da drugome pomogne da ljubi druge oko sebe, da ih oslobađa od egoizma i oslobađa za ljubav. Kršćanski karitas kao pomoć u drugim sredstvima života ima smisla samo ako smo čovjeka oslobodili najprije od egoizma i za ljubav, jer smo mu tad dali život naprosto i tad nam je zajedničko i ono što imamo. Ako je karitas samo materijalni onda on nije kršćanski. To čine i svi drugi i često i bolje od kršćana. Kršćanin prvenstveno oslobađa za ljubav i daje vječni život „puninu života, obilje života ili zapravo život naprosto.

Ljubiti drugoga znači ne dopustiti da se njegova savjest ičim zamrača. Znači promatrati čovjeka sa stajališta Boga. To je život u kojem stojimo potpuno bez primišljaja iza Kristovih riječi. To je nemilosrdna borba s grijehom i egoizmom u nama u svijesti da je to najveće ropstvo čovjeka. To je djelovanje iz svijesti da u mojoj odgovornosti leži oslobađanje drugoga. Tu smo da spašavamo.

Knjiga Postanka kaže da su se prvi ljudi nakon grijeha sakrili. Činjenica je naime da čovjek u grijehu skriva sebe od drugih, bježi od drugih, navlači masku na sebe kako bi mogao doći k drugima. On se skriva, bježi u svoj egoizam. To znači da je nesposoban za zajedništvo u zajednici. On bježi u sebe. Osloboditi dakle čovjeka da živi u zajednici znači osloboditi ga od grijeha. Bez toga ne može biti kršćanske zajednice. To je osnovni uvjet za nju. Oslobađati pak može onaj koji je slobodan. Tu leže korijeni uspjeha ili neuspjeha evangeliziranja.

Konstitucija LG kaže da je Crkva »puk skupljen u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga« (LG 4). Čvrsta veza među osobama u Bogu jest ljubav, *amor mutuus* Oca i Sina, naime uosobljena ljubav koja je osoba Duh Sveti. Toliko je to bitno za Boga da Ivan jednostavno kaže da je Bog Ljubav. Sličnost dakle kršćanina Bogu može biti po toj istoj ljubavi, po Duhu Svetome. On dakle mora biti u zajednici koja je povezana Duhom Svetim. Crkva baš i živi od časa kad je u nju došao Duh Sveti, od Duhova. Da je Duh Sveti u nekoj zajednici vidi se dakle po tome koliko se članovi te zajednice ljube. Koliko je Duh Sveti prisutniji i djelotvorniji u zajednici to je zajednica sličnija trojstvenoj zajednici u Bogu. Zajednica dakle postaje put pojedinaca Bogu.

Ulazak u zajednicu

Kršćanska se zajednica razlikuje od svake ljudske kao i od svake druge religijske zajednice. Za razliku od ljudskih zajedništava kršćansko uključuje nadnaravne elemente, Božje djelovanje. Za razliku od raznih religijskih okupljanja kršćansko uključuje jedinstveni događaj Isusa Krista kao Spasitelja čitavog svijeta i to u dimenziji prošlosti i sadašnjosti. To je povijesni događaj spasa, no koji se i danas neprestano u ljudima događa.

Kažemo da je to događaj Isusa Krista. To znači da se ne radi o jednostavnom skupu istomišljenika koje bi okupljala jedna ideja ili samo jedna osoba. Nije to također samo nužnost uviđanja prihvaćanja ili neprihvaćanja Isusa Krista kao intelektualni čin čovjeka, nego događanje Isusa Krista u čovjeku. Naime, da bi se bilo kršćaninom potreb-

no je doživjeti spas, a to znači obrat čitavog bića Bogu objavljenom u Isusu Kristu. Nije to samo izvanjsko krštenje, jer se treba preporoditi ne samo vodom nego vodom i Duhom Svetim (usp. Iv 3, 5). Treba međutim ujedno reći da se pri tome ne radi ni o samo nekom nevidljivom, iako se radi o nadnaravnom, djelovanju, jer milošću nije zahvaćen samo duh nego čitavo biće. Ta primjetljivost pak nije u nekom sentimentalnom osjećanju sigurnosti, mira i utjehe u srcu. To je ponajprije čovjekov nutarnji uviđaj pod djelovanjem milosti da je njegov život sav ovisan o spasiteljskom djelu Isusa Krista i da ne postoji više života nego samo taj jedan. Pri tome čovjek nužno počima djelovati drugačije, jer se taj život ne dobiva intelektualnim uviđajem nego djelovanjem pod tim uviđajem, djelovanjem koje postaje radikalno, jer »što čovjeku koristi da čitav svijet dobije a duši naudi« ili pak treba »tražiti najprije Kraljevstvo Božje i njegovu pravdu i sve će se ostalo onda imati« (usp. Mk 8, 35 i Mt 6, 33). Od čovjeka se traži moralna promjena i promjena njegova mentaliteta i prihvaćanje Duha Božjega. Stupanje u zajednicu je dakle stvar Boga i čovjeka, Božji poziv i čovjekov odaziv. Gledajući pak sa stajališta, da ulazeći u Crkvu čovjek dobiva spas i život od Isusa Krista, kao i već sam poziv u zajednicu, moramo reći da je ulazak u zajednicu u prvom redu djelo Boga. Onima koji se odazovu, Isus daje svog Duha. Ne ulazi se dakle u zajednicu da se vrše određene molitve ili obredi nego su molitve i obredi izražaj onog događaja Isusa Krista u čovjeku.

Na prvi pogled čini se da je lako odgovoriti na pitanje, kako se događa stupanje u kršćansku zajednicu. Krst je naime sakrament koji nas učlanjuje u zajednicu vjernih, čini nas djecom Božjom i baštinicima neba (usp. katekizamske odgovore). Zaboravlja se međutim da je pitanje ulaska u Crkvu ne samo stvar Boga nego i čovjeka. Bog nam, istina, krštenjem daje sve potrebno za zajedništvo, no pitanje je da li to čovjek prihvaća. Današnji kršćani jedva i imaju priliku da se odlučuju za ili protiv ponude Božje. Kršteni kao djeca, kao djeca primaju i sve druge sakramente pa čak i Euharistiju koja je prije svega baš sakrament zajedništva. Dijete pak ne može još živjeti zajedništvo, jer ono još živi od vjere roditelja. No, ni roditelji nemaju danas sasvim svjesnu vjeru, jer su izrasli u vremenima u kojima nije bilo dijaspore i gdje se nije tražila posebna odluka za vjeru, jer su svi bili vjernici. Pa čak i kad se danas stvara odluka ona je usmjerena na zapovijedi Crkve a manje na sam moralni život i promjenu mentaliteta. Premalo je Evanđelje ušlo u srca ljudi, iako je dovoljno u kuće, a da bi ono stvaralo mogućnosti za odluke.

Da bismo shvatili u čemu se sastoji ulaženje u zajednicu Kristovih vjernika potrebno se obratiti Svetom pismu, odnosno prvoj zajednici vjernika, jer Crkva kroz sve vjekove živi od tog izvornog iskustva, od te »prve ljubavi«. Tako je jedino moguće da ovo izlaganje ne ispadne samo teoretsko, teološko razglabanje ili pojedinačno mišljenje nego zaista stav Crkve Kristove.

U početku svog propovijedanja Isus je govorio: »Obratite se i vjerujte Evanđelju« (Mk 1, 15). »Obratite se! Ta približilo se kraljevstvo nebesko!« (Mt 4, 17). Nikodemu pak sasvim jasno veli: »Tko se ne rodi nanovo, odozgo, ne može vidjeti kraljevstva Božjega! Ako se tko ne

rodi iz vode i Duha, ne može ući u kraljevstvo Božje.« (Iv 3, 3 i 5). Bez odricanja od grijeha ne može postojati zajedništvo, jer »tkogod čini zlo, mrzi svjetlost i ne dolazi k svjetlosti, da se ne razotkriju djela njegova; a tko čini istinu, dolazi k svjetlosti, nek bude bjelodano da su djela njegova u Bogu učinjena.« (Iv 3, 20—21). No, osim odricanja od grijeha potrebno je vjerovati u Isusa Krista. Isus je došao »da svaki koji vjeruje, u njemu ima život vječni. Da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni. Tko vjeruje u njega, ne osuđuje se; a tko ne vjeruje, već je osuđen što nije vjerovao u Ime jedinorođenoga Sina Božjega.« (Iv 3, 15—18). Vjerovati u Isusa znači stajati iza njegovih riječi svojim životom. Znači ljubiti ga. Tko pak njega ljubi taj će primiti i Duha Svetoga. »Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati. I ja ću moliti Oca, i on će vam dati drugoga Branitelja da bude s vama zauvijek, Duha Istine, kojega svijet ne može primiti, jer ga ne vidi i ne poznaje.« (Iv 14, 15—17). Postoji dakle preduvjet za primanje Duha Svetoga.

Zanimljivo, da se ulazak u prvu Crkvu događao baš tim načinom. Na dan Pedesetnice Petar drži svoj prvi govor. »Kada to čuše, duboko potreseni rekoše Petru i drugim apostolima: 'Što nam je činiti braćo?' Petar će im: 'Obratite se i svaki od vas neka se krsti u Ime Isusa Krista da vam se oprostite grijesi, i primit ćete dar, Svetoga Duha.'« (Dj 2, 38). To je bilo dosta da učine i da Luka već napiše: »I oni, prigrlivši riječ njegovu, krstiše se, te im se u onaj dan pridruži oko tri tisuće duša.« (Dj 2, 41). Obratiti se, vjerovati u Isusa Krista i u njegovo ime se krstiti, te primiti Duha Svetoga i pridružiti se zajednici to je proces kršćanske vjere. Obraćanje je pak uvijek na prvom mjestu. »Pokajte se, dakle, i obratite da se izbrišu grijesi vaši« (Dj 3, 19). »Vama najprije podiže Bog slugu svoga . . . da se svatko obrati od opačina svojih« (Dj 3, 26). To obraćenje nije samo odvratanje od grijeha nego i idola. U Listri Pavao govori narodu: »Navješćujemo vam da se od tih ispraznosti obratite k Bogu živomu« (Dj 14, 15). Na drugom mjestu veli da je poslan narodima »da im otvori oči, pa se obrate od tame u svjetlost, od vlasti Sotonine k Bogu.« (Dj 26, 18). Pavao je po svoj zemlji židovskoj i poganima navješćivao »da se pokaju i obrate k Bogu i čine djela dostojna obraćenja« (Dj 26, 20).

Obraćenje je dakle negativni čin, odvratanje od nečega. Vjera je pak pozitivan smjer. Odvratanje od grijeha i obraćenje k Bogu. Za vjeru se traži da najprije čuju, tek tada se može povjerovati. Za zajednicu nije dosta samo čuti nego i povjerovati. »Ipak mnogi od onih koji čuše Riječ, povjerovaše, te broj vjernika poraste nekako na pet tisuća« (Dj 4, 4). »Riječ Božja je rasla, uvelike se množio broj učenika u Jeruzalemu, i veliko je mnoštvo svećenika prihvaćalo vjeru« (Dj 6, 7). Nakon Stjepanove smrti u Antiohiji velik broj ljudi povjerovala i obrati se Gospodinu (usp. Dj 11, 21). »I mnogi od Korinćana koji slušahu, povjerovaše i pokristiše se« (Dj 18, 8).

Ipak neće svi povjerovati slušanjem. Neke neće uvjeriti riječi, drugi će se opirati Duhu Božjemu. U Rimu »jedne uvjeriše njegove (Pavlove) riječi, a drugi ne vjerovahu« (Dj 28, 24). U Solunu u sinagogi »tri je subote s njima raspravljao na temelju Pisama . . . Neki se od njih uvjeriše pa se pridružiše Pavlu i Sili« (Dj 17, 2—4). U Ateni nakon govora

na Arcopagu »neki ipak prionuše uza nj i povjerovaše« (Dj 17, 34). Drugi se opiru Duhu Svetome i neće povjerovati. »Vi se uvijek opirete Duhu Svetome: kako oci vaši, tako i vi! Vi koji po anđeoskim uredbama primiste Zakon, ali ga ne ušćuvaste.« (Dj 7, 51—53).

Bog *poziva* ljude u svoju zajednicu. »Za vas je ovo obećanje i za djecu vašu i za sve one izdaleka koje pozove Gospodin Bog naš« (Dj 2, 38—39). Jednako tako se ta pozvanost vidi iz teksta: »Povjerovaše oni koji bijahu određeni za život vječni« (Dj 13, 48). Nije dakle svatko pozvan da živi u zajednici vjernika. Kao što je i činjenica da je mnogo zvanih, a malo izabranih. Ne odazivaju se naime svi koji su pozvani. Razlog je u njima. No, ne samo u njima. Može biti i u navjestitelju. Zato sv. Pavao veli da se uvijek trudi da neprestano ima »savjest besprijeckornu pred Bogom i pred ljudima« (Dj 24, 16). Konačno ta pozvanost se odražuje tek kad se ljudima navjestilo Evanđelje. Najprije je potrebno čuti da bi se povjerovalo. Zato je uloga navjestitelja veoma važna. Zapravo on je srž oko koje se okuplja zajednica. To onda znači, da u slučaju da on sam nije oslobođen od grijeha ili ne vjeruje životom nije moguće da stvara zajednicu. Zapravo tu leže glavne zapreke današnjem evangeliziranju svijeta. Navjestitelj je sapat. Ili nije do kraja oslobođen u savjesti, ili pak ne vjeruje životom nego samo teoretski. Današnji navjestitelji Evanđelja znaju i shvaćaju iz knjiga. No to je kuća u kojoj se ne može živjeti jer je na pijesku i u stalnoj opasnosti da se sruši i načini veliku gomilu ruševina. Problem današnje vjere je problem djela, prakse, a ne teorije. To je skok koji treba neminovno učiniti. Inače se ne postaje svjedokom, a to znači ne može se stvarati zajednicu. Ne puno znati nego doživjeti. Ne čuti i slušati, nego gledati događaj spasa u sebi i svojoj zajednici.

Možda je osnovni problem današnje evangelizacije problem straha, da drugima postavimo radikalne zahtjeve za oslobođenjem od grijeha. Nemamo snage zahtijevati od sebe, pa onda konsekvantno ni od drugih. Imamo umirućeg kraj sebe, a bojimo mu se reći da mora na operaciju ako želi živjeti. Izdaja Kristova križa leži u činjenici, da ne shvaćamo ozbiljno svoje obraćenje. Biramo srednji put, koji ne postoji. Samo je jedan put u život i »silnici ga osvajaju« i idu njime. Pogotovo ne imati snage od evangelizatora zahtijevati radikalnu čistoću savjesti i vjeru u Isusa Krista do kraja znači puštati čovjeka u najgorem ropstvu kao kršćanina i kao čovjeka. To su najteži grijesi naših zajedništava. Naša Crkva već teško ispašta te svoje grijeha.

Nama ujedno manjka hrabrost odgovornosti pred Bogom i ljudima. Kao Isus Krist svaki je kršćanin pozvan da zastupa pred Bogom drugoga. Trebalo bi biti u nas snage da kao sveti Pavao želimo biti i rastavljeni od Krista, prokleti, da bismo spasili nekoga od braće. Takva ljubav prema subraći može donijeti spas drugima, pozvanima i nepozvanima. Ljubav ujedno može i nas posve spasiti. Ona, naime, pokriva sve grijeha.

Obraćenje je dakle prvi preduvjet ulaska u kršćansku zajednicu. Obraćenje od grijeha i raznih privatnih ili javnih idola. Drugi preduvjet je vjera u Isusa Krista, a to znači spremnost stajati iza Kristovih riječi u Evanđelju vlastitim životom. Bog tada ne uskraćuje Duha svoga onima koji ga životno traže. Normalni slijed je tad stupanje u zajednicu.

Da bismo shvatili evangelizaciju iz zajednice i za zajednicu nužno je još pogledati kakav je život, sadržaj te zajednice.

Obraćanje je uvijek određen izlazak. Prilikom obraćenja čovjek mora napustiti svoj dosadašnji život, izići iz društva u kome je živio i ući u novu zajednicu, postati član Božjega naroda. Koga je Bog u Bibliji spašavao taj je uvijek morao izići iz svoga grada, obitelji, naroda. Tako je to bilo s Abrahamom, tako s Lotom, tako s Noom, tako s Izraelcima u Egiptu, tako konačno s prvim kršćanima. Prvi kršćani su se uvijek posebno okupljali, odvojeno od ostalih Židova i pogana. Oni su naprosto doživljavali da ih je dolazak Isusu Kristu mijenjao, da su se morali »drugim putem vraćati u svoju zemlju«. To znači da stupajući u zajednicu čovjek ne samo da ima neke svoje nove nazore, neki novi život u sebi, neke nove ideje, novi odnos prema svojoj okolini, nego da on dobiva novi život i novo djelovanje i na razini zajednice. Kakvo je to novo djelovanje?

U Djelima apostolskim ima nekoliko opisa života prve jeruzalemske zajednice. Oni su bili »postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama . . . Svi koji prigriše vjeru bijahu združeni, i sve im bijaše zajedničko . . . Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, u kućama bi lomili kruh te, u radosti i prostodušnosti srca, zajednički uzimali hranu, hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda.« (Dj 2, 42—47). Nauk apostolski je na prvom mjestu. Apostoli svjedoče za riječi i zato treba njima vjerovati. Oni uče i navješćuju Isusa Krista svaki dan u Hramu i po kućama (usp. Dj 5, 42). Za apostole je to prva dužnost, tako da će za druge poslove izabrati đakone, da bi se oni mogli nesmetano posvetiti samo molitvi i naviještanju riječi (usp. Dj 6, 4). Oni nemaju vremena za gradnje i ine poslove. Samo riječ i molitva. Oni idu oko naviještajući riječ, svjedočeći za nju i nastojeći da je doreknu (usp. Dj 8, 25). Barnaba i Pavao cijelu godinu dana se sastaju u Antiohiji i naučavaju povećé mnoštvo (usp. Dj 11, 26). Apostoli putuju i učvršćuju duše učenika bodreći ih da ustraju. Postavljaju po Crkvama starješine te ih nakon molitve i posta povjeravaju Gospodinu kojemu su povjerovali (usp. Dj 14, 21—23). Kad se pojavljuju pitanja važna za cijelu Crkvu oni se sastaju na sabor (usp. Dj 15, 6). Taj nauk apostolski je tako važan da sveti Pavao može reći: »Navješćuje li vam tko neko evanđelje mimo onoga koje primiste, neka je proklet« (Gal 1, 9).

Narod je potresen znakovima i čudesima koje čine apostoli i zato ih veliča (usp. Dj 5, 14). Ti su znakovi toliko važni da kršćani sami mole da bi se ti znakovi doista događali (usp. Dj 4, 30). Bez znakova Crkva ne može naviještati Božju riječ. A znakovi se događaju tamo gdje Crkva iskreno moli Gospodina i živi njegovu riječ.

Molitva je bitni sadržaj te zajednice. Molitva kako spontana tako i organizirana. Jer oni odlaze u Hram na molitvu, no oni mole i po kućama. Tako kod Marije, Markove majke (usp. Dj 12, 12). Pri njihovim molitvama se događa uvijek nešto. Silazi Duh na njih i mjesto se potrese. Dobivaju snagu da smjelo naviještaju, da svjedoče (usp. 4, 24—31). Oni se međutim sastaju svaki dan. Drugdje pak imaju određene sastanke. Na tim sastancima oni moraju jedni druge bodriti na ljubav i na dobra djela. Opasno je propuštati te sastanke. Nisu to samo mise, nego skup kršćana na kojemu se međusobno ohrabruju, potiču, »peru

nege jedni drugima«, čiste savjest i primaju grijehе drugih na sebe (usp. Hebr 10, 24—31). Ti su sastanci bitni sadržaj njihova života. Tu se pokazuje tko je tko, ljube li jedni druge ili ne. Oni kroz njih rastu. Nisu to dakle diskusije o vjeri, nego molitva, pouka i međusobno bodrenje.

To spada u zajedništvo, kao i imanja koja su prodavali i stavljali u zajedničku kasu. Da je sve bilo zajedničko, bila je normalna posljedica njihova obraćenja. Pa ipak imanja nisu bila bitna. Ona su se i u Jeruzalemu, gdje je oduševljenje bilo najveće, mogla zadržati. Slučaj je to Ananije i Safire. Njihov je grijeh u tome što su obećali i slagali. Htjeli su izgledati dobri i zato su obećali dati sve imanje, međutim su dio zadržali za sebe. Kad se primi vjera u Krista u pravom obraćenju tad je nemoguće lagati, a da time čovjek ne bude kažnjen. Duhu Svetom se ne može lagati. Grijeh je najveći neprijatelj vjere. Ananija i Safira pogibaju zbog laži (usp. Dj 5, 1—11). U drugim Crkvama pak nemaju zajednička dobra. Međutim važno je uvijek da drugi daju za siromašne. Pavao posvuda skuplja za Crkvu u Jeruzalemu. Apostoli, kada u Jeruzalemu šalju Pavla na naviještanje poganima naglašavaju, da se uvijek sjeća siromaha (usp. Dj 20, 35 i Gal 2, 10 — 1 Kor 16, 1—4 — Rim 15, 27). Nemoguće je dakle imati zajedništvo vjere a da se to ne odrazi i na vanjskom zajedništvu u imanju. U pogledu pak zajedničkog imanja bilo je zlorabа. Već na euharistijskim sastancima su te zlorabe došle do izražaja, kad svaki jede svoje jelo umjesto da dijeli s drugima. Jednako se pojavljuju nesuglasice kod dijeljenja dobara židovskim i grčkim udovicama. No Crkvu to neće zaustaviti u njezinoj bitnoj misiji, nego će je povesti na novo organiziranje kako bi se pravda mogla provoditi. To je samo povod da Crkva upozna svoje strukturiranje. Jednako kao što treba dijeliti drugima, treba i raditi vlastitim rukama. Svaka lijenost na račun drugih je grijeh koji grubo narušava zajedništvo (usp. 2 Sol 3, 10—12).

Život je zajednice posebno izražen u lomljenju kruha. Nije to samo neki religijski obred, jer oni to vrše po kućama (usp. Dj 2, 46). To je naviještanje Gospodnje smrti dok ne dođe. To je posebno zajedništvo sviju (usp. 1 Kor 11, 17—34).

Ta zajednica je zato puna Duha Svetoga. On dijeli različite darove svima. Nisu to međutim samo neki posebni karizmatički darovi, koji bi se rijetko dobivali, nego je to naprosto ono što zajednica mora imati. To su darovi, službe i djelovanja što sve čini isti Duh i isti Gospodin, bilo da se radi o mudrosti, spoznaji, liječenju, čudotvorstvu, prorokovanju, razlučivanju duhova, različitim jezicima, tumačenju jezika i sl. Tu su jedni apostoli, drugi proroci, treći učitelji (usp. 1 Kor 12, 4—30).

Kršćani imaju sasvim novi život i u njemu treba da žive. Ne više kao pogani, zamračena uma, udaljeni od života Božjega. Kršćaninu je odložiti starog čovjeka koga varave požude odvoде u propast i obući novog čovjeka po Bogu stvorena u pravednosti i istini (usp. Ef 4, 17—24). Pavao naprosto nabraja sijaset grijehа i negativnosti za koje kaže da se ne smiju ni spominjati među kršćanima. Zatim govori o krepostima koje bi morale stanovati u kršćaninu. Uopće sve što je pozitivno, dobro, istinito sve to mora biti u kršćaninu. Oni su sada u svjetlosti, a plod je »svjetlosti svaka dobrota, pravednost i istina« (usp. Ef 5, 9).

Čitav život kršćana je sažet u ljubavi. Tek tako su kršćani »nasljedovatelji Božji kao djeca ljubljena« i zato veli sv. Pavao: »Hodite u ljubavi kao što je Krist ljubio vas i sebe predao za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodan miris« (Ef 5, 1—2). Tu leži odgovorno zajedništvo kršćana, da nose terete jedan drugoga, da jedan drugome opraštaju grijehe ne samo u smislu da opraštaju onima koji su ih uvrijedili, nego da uzimaju grijehe drugih na sebe i tako njima pružaju život, kao što je Krist svima nama darovao život. To može pak samo onaj koji je sam čist pred Bogom. Svi kršćani moraju nastojati da saziđu Crkvu u ljubavi (usp. Ef 4, 16). Uostalom ljubav je nešto bez čega ne koristi sve druge što činimo. Ona je ono što naprosto čini kršćanina i ono bez čega kršćanin nije kršćanin. Jer »kad bih imao dar prorokovanja i znao sva otajstva i sve spoznanje, i kad bih imao svu vjeru, da bih i gore premještao, a ljubavi ne bih imao — ništa sam« (1 Kor 13, 2). Uvijek su bitne vjera, ufanje i ljubav, ali najveća među njima je ljubav. Vjera i ufanje će nestati, ali će ljubav uvijek ostati (usp. 1 Kor 13, 13). I zato Pavao veli: »Težite za ljubavlju« (1 Kor 14, 1). On će iz istog razloga reći da treba težiti i za darom prorokovanja, zato jer »tko prorokuje, ljudima govori: izgrađuje, bodri, tješi ... Tko prorokuje, Crkvu izgrađuje« (1 Kor 14, 3—4). Proroštvo tako stoji u službi ljubavi ili ono ima istu ulogu kao ljubav, jer je tu za druge. Konačno ipak prva je uvijek ljubav. »A povrh svega — ljubav! To je sveza savršenstva.« (Kol 3, 14). Ljubav je tako ispunjenje svih čudorednih zahtjeva, ona je konačno jedina zapovijed (usp. Iv 15, 12; 2 Iv 5). Ljubav prema Bogu i prema subratu su potpuno isprepletene. »Tko ne ljubi svoga brata koga vidi, ne može ljubiti Boga koga ne vidi ... Po tome znamo da ljubimo djecu Božju: kada god ljubimo Boga (1 Iv 4, 20 sl. 5, 2). Ta je ljubav ulivena u naša srca po Duhu Svetom koji prebiva u nama (usp. Rim 5, 5). Ljubav je bitna djelatnost Isusovih učenika, oni će prema njoj biti suđeni (usp. Mt 25, 31—46). Ona je Isusova oporuka: »Kao što sam ja ljubio vas i vi ljubite jedan drugoga« (Iv 13, 34). Tko ljubi kao Krist taj već živi božansku i vječnu stvarnost (usp. 1 Kor 13, 8—13). Ljubav je dakle kriterij kršćanske zajednice. I to ljubav koja je istovjetna s Kristovom, koja prema tome mora voditi druge u vječni život, no koja istovremeno ne zanemaruje svagdašnje zahtjeve. Jedno i drugo ide zajedno. No bitno je Kristova ljubav, jer je bez nje svaka druga prazna i sebična.

Iz svega je dakle jasno da samo zajednica može biti evangelizator, jer se kršćaninom može postati samo ako se izdvoji od svijeta i svog dotadašnjeg življenja i stupi u zajednicu Isusovih učenika. Jasno je i na koji način se jedino može stupiti u zajednicu. Ta zajednica ima i svoj život. Njezin cilj je međutim uvijek da vodi k spasu po Isusu Kristu, u zajednicu Oca, Sina i Duha Svetoga. Ona je dakle privremena zajednica, zajednica onih koji su u hodu prema vječnom Jeruzalemu, ona služi. Stoga je ona relativni cilj evangelizacije, naime ukoliko se po njoj i preko nje uvodi ljude u spas i zajedništvo s Isusom raspetim i uskrslim.

Sve ovo pak govori da su prave zajednice neopoziv i hitan zahtjev evangelizacije. To ujedno govori da kriza evangelizacije upućuje da među nama postoje neautentične zajednice. Iz gore rečenoga posve je jasno gdje škripi u tom zajedništvu. Bitan i hitan zadatak Crkve danas je, dakle stvarati autentične zajednice, a to znači na temeljitom obraćenju savjesti, neopozivoj vjeri u Isusa Krista i ljubavi u zajednici.